

VỀ PHÁT TRIỂN THƯƠNG MẠI TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG ĐỊNH HƯỚNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA Ở NƯỚC TA

ĐINH VĂN THÀNH *

Muốn định hướng xã hội chủ nghĩa cho nền kinh tế thị trường ở nước ta, trước hết phải có một nền thương mại phát triển và mang bản chất của một chế độ tiên tiến - chế độ xã hội chủ nghĩa. Để đạt được điều đó nền thương mại nước nhà phải đặt ra những mục tiêu định hướng chiến lược thật cụ thể.

1 - Khái quát về kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa

Kể từ Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI (năm 1986) đến nay, tư duy lý luận của Đảng về đổi mới nói chung và đổi mới trong xây dựng và phát triển nền kinh tế đã có những bước phát triển rất rõ rệt. Nếu như tại Đại hội VI, Đảng ta đã chủ trương phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần, thì đến Đại hội VII, Cương lĩnh (năm 1991) khẳng định: “Phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần theo định hướng xã hội chủ nghĩa, vận hành theo cơ chế thị trường có sự quản lý của Nhà nước”. Như vậy, Đảng ta đã xác định rõ cơ chế vận hành nền kinh tế là cơ chế thị trường có sự quản lý của Nhà nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Đến Đại hội VIII, mệnh đề đó lại tiếp tục phát triển, bổ sung bằng việc khẳng định: “Sản xuất hàng hóa không đối lập với chủ nghĩa xã hội, mà là thành tựu phát triển của nền văn minh nhân loại, tồn tại khách quan, cần thiết cho công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội và cả khi chủ

nghĩa xã hội đã được xây dựng”. Tại Đại hội này vẫn chưa đề cập đến khái niệm nền kinh tế thị trường. Tại Đại hội IX, khái niệm “Kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa” đã chính thức được đưa vào văn kiện, xem đó là *mô hình kinh tế tổng quát* trong suốt thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam và chỉ rõ: “kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam là một kiểu tổ chức kinh tế vừa tuân theo những quy luật của kinh tế thị trường, vừa dựa trên cơ sở và được dẫn dắt, chi phối bởi các nguyên tắc và bản chất của chủ nghĩa xã hội, thể hiện trên cả ba mặt: sở hữu, tổ chức quản lý và phân phối”. Nói cách khác, kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa cũng chính là nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần, vận hành theo cơ chế thị trường có sự quản lý của Nhà nước, nhằm đạt được mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

* PGS, TS, Bộ Thương mại

Vậy, cơ chế thị trường là gì? Theo nhiều nhà kinh tế thì cơ chế thị trường là tổng thể các nhân tố, quan hệ cơ bản vận động dưới sự chi phối của các quy luật thị trường (quy luật giá trị, giá cả, cung cầu, cạnh tranh... nhằm mục tiêu lợi nhuận). Cơ chế thị trường có những đặc trưng cơ bản như sau:

- Các vấn đề liên quan đến phân bổ, sử dụng các nguồn tài nguyên khan hiếm như lao động, vốn, tài nguyên thiên nhiên về cơ bản được quyết định thông qua sự hoạt động của các quy luật thị trường.

- Tất cả các mối quan hệ giữa các chủ thể kinh tế được tiền tệ hóa.

- Động lực thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và lợi ích kinh tế được biểu hiện tập trung ở lợi nhuận.

- Tự do lựa chọn việc sản xuất, kinh doanh và tiêu dùng từ phía các nhà sản xuất, các nhà thương mại và người tiêu dùng thông qua các mối quan hệ kinh tế đều tuân theo các quy luật thị trường.

- Cạnh tranh là môi trường và động lực thúc đẩy sự phát triển kinh doanh, tăng năng suất và nâng cao hiệu quả.

Tuy nhiên, nước ta không chủ trương phát triển kinh tế thị trường theo kiểu tự do, mà là kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Đặc trưng cơ bản của kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta đã được xác định như sau:

- Mục đích của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa là phát triển lực lượng sản xuất, phát triển kinh tế để xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội; sử dụng cơ chế thị trường, áp dụng các hình thức và phương pháp quản lý kinh tế thị trường để kích thích sản xuất, phát huy tinh thần năng động sáng tạo của người lao động, giải phóng sức sản xuất, thúc đẩy công nghiệp hóa, hiện đại hóa; lãnh đạo, quản lý nền kinh tế để không ngừng nâng cao hiệu quả kinh tế -

xã hội, bảo đảm hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế với phát triển xã hội và bảo vệ môi trường theo hướng bền vững, đúng hướng xã hội chủ nghĩa.

- Trong nền kinh tế quốc dân có nhiều hình thức sở hữu, nhiều thành phần kinh tế, trong đó kinh tế nhà nước giữ vai trò chủ đạo.

- Kinh tế thị trường ở nước ta là có sự quản lý của Nhà nước xã hội chủ nghĩa, Nhà nước quản lý bằng pháp luật, chiến lược, quy hoạch, kế hoạch và các công cụ quản lý kinh tế khác.

- Thực hiện phân phối chủ yếu theo kết quả lao động và hiệu quả kinh tế, đồng thời phân phối theo phương thức đóng góp vốn và trí tuệ vào sản xuất kinh doanh và thông qua phúc lợi xã hội; tăng trưởng kinh tế gắn liền với đảm bảo tiến bộ và công bằng xã hội.

2 - Suy nghĩ bước đầu về phát triển thương mại

Thương mại, với tư cách là một khâu của quá trình tái sản xuất xã hội, nhưng lại là khâu trung gian, mắt xích quan trọng, nên để phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, thì thương mại cũng phải phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa - đó là đòi hỏi khách quan của các quan hệ phân phối - lưu thông và sự tác động của nó đến định hướng chung của nền kinh tế quốc dân. Mặt khác, với tư cách là một ngành kinh tế - kỹ thuật trong tổng thể nền kinh tế quốc dân, việc phát triển thương mại theo định hướng xã hội chủ nghĩa không chỉ là mục đích tự thân, mà còn do yêu cầu và nhiệm vụ đặt ra cho thương mại là phải góp phần vào xây dựng kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Thứ nữa, trong bối cảnh toàn cầu hóa, khu vực hóa và hội nhập kinh tế quốc tế đang ngày càng diễn ra mạnh mẽ và sôi động như hiện nay, khi mà phạm vi và nội dung điều chỉnh của luật pháp và công ước quốc tế liên quan đến thương mại không chỉ dừng lại ở phạm vi thương mại hàng hóa như trước đây, mà còn bao hàm cả các loại

hình thương mại dịch vụ, các vấn đề đầu tư liên quan đến thương mại, các vấn đề thương mại của quyền sở hữu trí tuệ và các vấn đề thương mại - môi trường... Việt Nam đang chủ trương đẩy mạnh hội nhập kinh tế quốc tế, do đó chúng ta dù muốn hay không cũng phải tiếp cận khái niệm thương mại theo một nghĩa rộng hơn, bao gồm hầu hết các phân ngành thuộc lĩnh vực dịch vụ và cả một số phân ngành thuộc lĩnh vực công nghiệp - xây dựng, nông nghiệp. Đồng thời, nói đến hội nhập kinh tế quốc tế cũng là nói tới với việc chúng ta phải mở cửa thị trường nội địa, xâm nhập vào thị trường thế giới và cùng hợp tác kinh doanh với các đối tác nước ngoài, mà chủ yếu là đối tác ở các nước có nền kinh tế thị trường phát triển theo hướng tư bản chủ nghĩa.

Xuất phát từ những vấn đề chung về kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và đặc thù của thương mại trong bối cảnh mới như trên, chúng tôi xin đề xuất một số ý tưởng mang tính định hướng trong phát triển thương mại ở nước ta như sau:

- **Thứ nhất**, phát triển thương mại phải bảo đảm phát triển nhanh và bền vững. Muốn có nền kinh tế phát triển nhanh và bền vững thì ngành thương mại cũng phải phát triển nhanh đồng thời bảo đảm cho cả nền kinh tế vận động theo hướng bền vững. Chẳng hạn, để đạt được mục tiêu tăng trưởng GDP thời kỳ 2001 - 2010 là 7,5% - 8,0%/năm đòi hỏi thương mại phải có những bước phát triển rất cao. Theo tính toán của một số chuyên gia về tác động của xuất khẩu tới tăng trưởng kinh tế Việt Nam thời kỳ 1989 - 2002 cho thấy, cứ 1% tăng lên của xuất khẩu thì GDP tăng trung bình là 0,27%. Hiện nay, xuất khẩu đã chiếm khoảng 50% GDP, vậy nên để đạt được tốc độ tăng trưởng GDP là 7,5% - 8%/năm thì xuất khẩu phải tăng trưởng với mức trên 16%/năm. Đây là một nhiệm vụ không đơn giản bởi khi quy mô của xuất khẩu đã khá lớn thì để tăng

trưởng ở mức cao như vậy phải có những giải pháp hết sức căn bản. Việc tăng trưởng xuất khẩu những năm qua cũng đi liền với việc gia tăng tình trạng nhập siêu và nguy cơ đó ngày càng cao khi chúng ta phải mở cửa thị trường nội địa theo các cam kết quốc tế. Tình trạng trên có nguyên nhân từ việc lựa chọn cơ cấu xuất khẩu và cơ cấu sản xuất, nhất là gia công sản xuất - xuất khẩu trong nước. Bởi vậy, để phát triển thương mại theo định hướng xã hội chủ nghĩa chúng ta phải tiếp tục nỗ lực gia tăng xuất khẩu và đi liền với đó là thay đổi mạnh cơ cấu xuất khẩu - nhập khẩu, kiểm soát tốt nhập khẩu để giảm nhập siêu và tiến tới cân bằng cán cân thương mại vào năm 2010. Tính định hướng xã hội chủ nghĩa phải được thể hiện bằng việc Nhà nước chủ động can thiệp vào thị trường khi nắm bắt được quy luật vận động và nhận thấy có những biểu hiện lệch lạc.

- **Thứ hai**, phát triển thương mại phải góp phần thúc đẩy việc xây dựng đồng bộ thể chế kinh tế định hướng xã hội chủ nghĩa. Minh thành đồng bộ các loại thị trường, phát triển mạnh các loại hình thương mại dịch vụ đi liền với việc xây dựng, hoàn thiện khung khổ pháp lý và thể chế cần thiết để thị trường hoạt động năng động, có hiệu quả, có trật tự kỷ cương trong môi trường cạnh tranh lành mạnh, hạn chế và kiểm soát độc quyền kinh doanh. Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội ở nước ta thời kỳ 2001 - 2010 đã xác định rõ mục tiêu đưa tỷ trọng dịch vụ trong cơ cấu GDP vào năm 2010 là 42% - 43%. Đây là mục tiêu không cao, nhưng tình hình thực hiện có dấu hiệu rất đáng lo ngại. Nếu năm 1996, dịch vụ chiếm 43,6% GDP thì đến năm 2000 tỷ trọng này là 41,4% và đến năm 2003 là 39%. Trong khi đó, theo thống kê của Tổ chức Thương mại thế giới (WTO), hiện tại dịch vụ chiếm 80% cơ cấu GDP của Hoa Kỳ, chiếm 60% - 70% cơ cấu GDP của các nước EU và chiếm tới 70% trong cơ cấu GDP của Xin-ga-po. Như vậy, nếu đến năm 2010, chúng ta đạt được mục tiêu đưa cơ

cấu dịch vụ chiếm 42% - 43% GDP thì cũng chỉ bằng tỷ trọng đạt được của nước ta vào năm 1996 và sẽ lạc hậu rất xa so với các nước trong khu vực. Mặt khác, số liệu điều tra của Dự án VIE 02/009 MPI-UNDP cho thấy, sự biến đổi tỷ trọng xuất - nhập khẩu hàng hóa và dịch vụ ở nước ta cũng đang diễn ra theo chiều hướng bất lợi. Nếu năm 1998 cơ cấu xuất nhập khẩu hàng hóa chiếm tỷ trọng 77,9% trong tổng số, thì đến năm 2003 đã là 85,9%; còn cơ cấu xuất - nhập khẩu dịch vụ lại giảm từ 22,1% xuống còn 14,1% vào năm 2003.

Từ những số liệu trên cho thấy, để phát triển thương mại theo định hướng xã hội chủ nghĩa phải tập trung cao độ cho phát triển các loại hình thương mại dịch vụ, xem đó là một trong những mục tiêu hết sức quan trọng trong phát triển thương mại nói chung. Nhà nước cần có các chính sách và cơ chế để phát triển mạnh thương mại dịch vụ, có như vậy mới góp phần vào việc hình thành đồng bộ các loại thị trường, tạo cho thị trường hoạt động vừa năng động, vừa hiệu quả và bảo đảm trật tự, kỷ cương, văn minh.

- **Thứ ba**, phát triển thương mại phải dựa trên cơ sở khai thác và tạo lập năng lực cạnh tranh ở cả 3 cấp độ, lấy mục tiêu hiệu quả kinh tế làm thước đo tiêu chuẩn trong mỗi bước đường phát triển.

Hoạt động thương mại là hoạt động kinh doanh để tìm kiếm lợi nhuận, bởi vậy lợi nhuận là chỉ tiêu chủ yếu phản ánh hiệu quả kinh tế của hoạt động thương mại. Có nhiều biện pháp khác nhau nhằm mục tiêu tìm kiếm lợi nhuận cao, nhưng sự khác biệt của thương mại phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa là ở chỗ, lợi nhuận được hình thành trên cơ sở phát triển kinh doanh đúng pháp luật, thực hiện tốt các quan hệ phân phối do Nhà nước quy định, sử dụng có hiệu quả các nguồn vốn, tiết kiệm các khoản chi phí lưu thông, nâng cao sức cạnh tranh của hàng hóa và

doanh nghiệp trên thị trường, phát huy lợi thế so sánh. Phát triển thương mại theo định hướng xã hội chủ nghĩa đòi hỏi phải loại trừ những hành vi tìm kiếm lợi nhuận bằng bất cứ giá nào, kể cả vi phạm pháp luật như buôn lậu, gian lận thương mại, buôn bán hàng giả, cạnh tranh không lành mạnh và các hành vi vi phạm pháp luật khác. Đồng thời, phải phân định rõ mục tiêu kinh tế và mục tiêu xã hội, lấy mục tiêu nâng cao hiệu quả kinh tế làm cơ sở và điều kiện để thực hiện mục tiêu xã hội. Nước ta là nước nghèo và thương mại, thị trường còn chậm phát triển, nên Nhà nước cần có trách nhiệm lớn trong điều hòa và giải quyết các vấn đề xã hội. Tuy nhiên, cần phải tách các mục tiêu xã hội và chuyển chức năng này cho các cơ quan bảo trợ xã hội, các doanh nghiệp công ích, hoạt động phi lợi nhuận hoặc thị trường hóa nhiệm vụ này để có thể lựa chọn đúng tổ chức hay doanh nghiệp thực hiện tốt nhiệm vụ, hạn chế và tiến tới chấm dứt tình trạng khi kinh doanh thua lỗ thường vin vào lý do phải giải quyết vấn đề xã hội, nhất là đối với các doanh nghiệp nhà nước hiện nay.

- **Thứ tư**, phát triển thương mại phải chú trọng tới xây dựng nền thương mại Việt Nam văn minh và hiện đại. Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm (2001 - 2010) ở nước ta thực chất là chiến lược đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa theo định hướng xã hội chủ nghĩa, xây dựng nền tảng để đến năm 2020 nước ta cơ bản trở thành một nước công nghiệp theo hướng hiện đại. Thương mại có 2 vấn đề rất quan trọng phải giải quyết, đó là, ngành thương mại phải đóng góp như thế nào vào sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và phải phát triển ra sao để thương mại Việt Nam sớm thoát khỏi tình trạng kém phát triển. Hiện nay, với sự phát triển như vũ bão của khoa học - công nghệ, đặc biệt là công nghệ thông tin, đã tạo tiền đề và điều kiện cho sự ra đời và phát triển kinh tế tri thức. Gắn liền với

nền kinh tế tri thức là sự phát triển rất nhanh chóng của thương mại điện tử. Nếu như tăng trưởng của thương mại thế giới nói chung chỉ ở mức 6% - 7%/năm, thì thương mại điện tử nói riêng hiện đã có mức tăng trưởng bình quân 60% - 70%/năm. Như vậy, để không bị tụt hậu về lĩnh vực kinh tế nói chung và thương mại nói riêng, vấn đề rất quan trọng là phải tập trung phát triển thương mại điện tử, trước hết là khẩn trương xây dựng kết cấu hạ tầng về kỹ thuật - công nghệ và cơ sở pháp lý cho phát triển thương mại điện tử. Mặt khác, phải từng bước phát triển các kỹ năng quản lý nhà nước và quản trị doanh nghiệp theo yêu cầu xây dựng chính phủ điện tử.

Phát triển thương mại theo định hướng xã hội chủ nghĩa còn đòi hỏi phải phát triển các loại hình thương mại văn minh, hiện đại như xây dựng và phát triển các sàn giao dịch hàng hóa, hệ thống trung tâm thương mại và siêu thị, các loại hình chợ... Chỉ có trên cơ sở xây dựng và phát triển các loại hình thương mại văn minh, hiện đại mới tạo ra khả năng vật chất để hạn chế và đẩy lùi tình trạng kinh doanh thương mại ở vỉa hè, lòng đường và ở nhiều khu vực gây ô nhiễm môi trường như hiện nay. Đồng thời, phát triển thương mại theo định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta cũng là quá trình xây dựng văn hóa kinh doanh hiện đại và mang đậm bản sắc dân tộc.

- **Thứ năm**, phát triển thương mại phải trên cơ sở bảo vệ và giữ gìn an ninh quốc gia và môi trường sinh thái. Có thể nói, thế giới đang chuyển sang thời đại kinh tế tri thức dựa trên sự phát triển rất nhanh chóng của công nghệ thông tin, công nghệ vật liệu và công nghệ sinh học. Nhiều người theo chủ nghĩa lạc quan cho rằng, toàn cầu hóa về kinh tế và sự phát triển như vũ bão của cách mạng khoa học - công nghệ sẽ làm cho biên giới kinh tế giữa các quốc gia bị lu mờ dần. Tuy nhiên, cần nhấn mạnh rằng, không gian kinh tế sẽ được

mở rộng và các định chế kinh tế quốc tế sẽ được áp dụng một cách phổ biến hơn, nhưng lợi ích kinh tế, lợi ích chính trị - xã hội và vấn đề môi trường sinh thái của từng quốc gia là không thể đồng nhất. Bằng chứng là ở chỗ vòng đàm phán Đô-ha trong khuôn khổ WTO còn quá nhiều bất đồng về lợi ích giữa các nước phát triển và đang phát triển; Các tranh chấp trong thương mại quốc tế giữa các nước ngày càng gia tăng về số vụ và qui mô ảnh hưởng; Nghị định thư Ki-ô-tô về giảm lượng phát thải công nghiệp gây hiệu ứng nhà kính còn chưa được nhiều nước ký tham gia, trong đó có cả những nước giàu và có tỷ lệ phát thải công nghiệp gây hiệu ứng nhà kính rất lớn.

Từ những vấn đề thực tế đã và sẽ tiếp tục diễn ra như trên đòi hỏi chúng ta, *một mặt*, phải chủ động hội nhập ngày càng sâu rộng vào hệ thống thương mại toàn cầu và khu vực, *mặt khác*, phải hết sức chú trọng tới các lợi ích quốc gia, đặc biệt là vấn đề bảo vệ an ninh quốc gia và môi trường sinh thái trong phát triển thương mại. Hội nhập kinh tế quốc tế là quá trình vừa hợp tác, vừa đấu tranh và để có vị thế vững chắc trong hợp tác và đấu tranh cần phải củng cố sức mạnh một cách toàn diện. Tuy nhiên, để tạo lập và củng cố được sức cạnh tranh tổng thể lại cần không ít thời gian, vật chất và trí tuệ. Do đó, để hội nhập thành công vào hệ thống thương mại thế giới mà vẫn tiếp tục phát triển thương mại theo định hướng xã hội chủ nghĩa phải kết hợp chặt chẽ quá trình hội nhập kinh tế quốc tế với yêu cầu giữ vững an ninh, quốc phòng và bảo vệ môi trường, thông qua hội nhập để tăng cường sức mạnh tổng hợp và lợi ích của quốc gia, nhằm giữ vững chủ quyền và an ninh đất nước, bảo vệ môi trường trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

Thứ sáu, tiếp tục đổi mới và hoàn thiện chính sách, cơ chế quản lý nhà nước về thương mại. Những năm vừa qua chúng ta đã đổi mới

một cách cơ bản cơ chế, chính sách thương mại theo hướng tập trung xóa bỏ quan liêu, bao cấp để chuyển sang cơ chế thị trường có sự quản lý của Nhà nước. Tuy nhiên, xét trên nhiều góc độ thì cơ chế, chính sách hiện hành chưa thực sự phù hợp với yêu cầu xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở nước ta, nhất là chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển nhanh, bền vững, chủ động và tích cực hội nhập thành công vào kinh tế quốc tế và khu vực. Vì vậy, Nhà nước cần tập trung đổi mới một cách cơ bản cơ chế, chính sách thương mại theo hướng phải coi trọng phát triển đồng bộ các yếu tố của thị trường, phát huy vai trò của các thành phần kinh tế và các doanh nhân trong phát triển thương mại và thị trường. Đồng thời, việc đổi mới cơ chế và chính sách thương mại phải nhằm vào vấn đề có tính quyết định là tiếp tục tháo gỡ các vướng mắc đang cản trở sự phát triển thương mại dịch vụ, các hình thức thương mại văn minh, hiện đại. Tập trung nguồn lực cho phát triển thương mại và thị trường nội địa để làm cơ sở cho đẩy mạnh xuất khẩu và thâm nhập ngày càng sâu rộng vào thị trường thế giới, góp phần thực hiện thành công sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Tiếp tục hoàn thiện cơ chế và chính sách thương mại để chủ động hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng theo hướng phát huy, gây sức ép và tạo tiền đề, cũng như các điều kiện để thương mại Việt Nam nâng cao năng lực cạnh tranh cả trên thị trường thế giới và thị trường nội địa. Kiên quyết xóa bỏ các khoản bao cấp mới được hình thành, các khoản ưu đãi riêng cho một số đối tượng... để thông qua đó lành mạnh hóa thị trường. Đẩy mạnh công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về thương mại qua việc xây dựng bộ máy quản lý có nhiều cán bộ giỏi về chuyên môn nghiệp vụ và có phẩm chất tốt, đáp ứng yêu cầu thực tiễn... □

Về trách nhiệm cá nhân...

(Tiếp theo trang 29)

chính (kể cả bầu cử và bổ nhiệm) cũng như cơ quan có trách nhiệm quản lý cán bộ, cần xem xét kết quả việc thực hiện các nội dung chủ yếu đó để đánh giá chính xác đối với mỗi cán bộ. Mặc dầu cơ chế hành chính của ta chưa thể phân định rạch ròi trách nhiệm chính trị và trách nhiệm công vụ, nhưng người đứng đầu cơ quan hành chính nhà nước cũng cần đề cao trách nhiệm chính trị trước nhân dân, tự rút lui khỏi vị trí khi tự nhận biết mình không đủ tin nhiệm để đảm đương công việc đó. Và, nên coi và khuyến khích hình thức từ chức là chuyện bình thường đối với người đứng đầu cơ quan hành chính nhà nước các cấp.

Để xác định và thực hiện đúng trách nhiệm cá nhân người đứng đầu cơ quan hành chính nhà nước, cần sửa đổi, bổ sung một số quy định cần thiết: Một là, tiếp tục nghiên cứu, xây dựng quy chế quản lý cán bộ đúng theo tinh thần Nghị quyết Đại hội X của Đảng: "Nghiên cứu áp dụng cơ chế thủ trưởng cơ quan hành chính cấp trên bổ nhiệm chức danh người đứng đầu cơ quan hành chính cấp dưới" (2), tuân thủ nguyên tắc quản lý cán bộ của Đảng, nhưng giành tiếng nói đích đáng cho người phụ trách công việc. Hai là, xây dựng một số quy định cụ thể về trách nhiệm của người đứng đầu cơ quan hành chính trên các lĩnh vực chủ yếu theo đúng chức năng, nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị, đi liền với chế độ kiểm tra, thanh tra, kiểm toán chặt chẽ của cấp trên có thẩm quyền. Ba là, tuân thủ chế độ công khai minh bạch về chức năng, nhiệm vụ và hoạt động của người đứng đầu các cơ quan, đơn vị trước nhân dân, để nhân dân thực hiện quyền giám sát và đánh giá cán bộ. □

(2) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006, tr 255 - 256